

Kuinka aloittaa kulttuuriluotsitoiminta?

Kulttuuriluotsi on vapaaehtoinen, jota voi pyytää tueksi ja seuraksi eli **luotsaamaan** kulttuurikohteisiin. Vierailu kulttuurikohteessa vapaaehtoisen kanssa eli **luotsaus** tarjoaa mahdollisuuden leppoisaan yhdessä-oloon kulttuurin äärellä. Luotsaus tuo iloa sekä luotseille että asiakkaille eli **luotsattaville**. Toiminnan tavoitteena on edistää kulttuurin saavutettavuutta. Kulttuuriluotsitoiminnan voi aloittaa kunta tai kolmannen sektorin toimija.

Miettikää aluksi:

- Kuka kaippaa tukea museoihin tai muihin kulttuurikohteisiin lähtemisessä? Kenelle toiminnasta olisi iloa?
- Keitä paikalliset kulttuurikohteet eivät vielä tavoita?
- Asettakaa toiminnalle tavoitteet. Mitä toiminta antaa:
a) asiakkaille b) vapaaehtoisille c) luotsauskohteille d) koordinoivalle yhteisölle

Ottakaa selvää:

- Mitä vapaaehtoistoimintaa järjestetään jo kunnassanne, jotta vältätte päällekkäisyydet.
- Voitteko tehdä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa?

Pohtikaa yhdessä:

- Kysykää toiveita kulttuurikohteista ja tuen tarpeesta asiakkailta, joiden kanssa suunnittelette!
- Järjestäkää ideointitilaisuus ja kutsukaa mukaan kunnan, kolmannen sektorin ja kulttuurikohteiden edustajia sekä muita aiheesta kiinnostuneita.
- Millaista kulttuuritarjontaa kunnassanne on ja minne muualle voisi luotsata?
- Miten luotsitoiminnalla voitaisiin parantaa kulttuurin saavutettavuutta?

KÄYTTÄKÄÄ HYVÄKSENNE

paikalliset vahvuudet. Museoiden ja muiden kulttuurikohteiden lisäksi kohteena voi olla kulttuuriympäristö. Kulttuurihetkiä voi järjestää myös palveluyksiköissä ja kodeissa.

Kulttuuriluotsitoiminnan valtakunnalliset verkkosivut:
www.kansalaisareena.fi/luotsit

Kulttuuriluotsitoiminnan blogi:
www.kulttuuriluotsinmatkassa.blogspot.com

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kulttuuriluotsitoiminnan koordinointi ja yhteistyö

Kulttuuriluotsitoiminnan koordinointi:

- Millaisilla toimijoilla kunnassanne on ammattitaitoa vapaaehtoisten kouluttamiseen?
- Kuinka paljon vapaaehtoisia ja asiakkaita tavoittelette?
- Kuinka paljon työaikaa ja resursseja koordinointiin on mahdollista käyttää?
- Kuka on vapaaehtoisten yhteyshenkilö?
- Järjestetäänkö toimintaa yksin vai jaetaanko vastuu koordinoinnista eri toimijoiden kesken?

Yhteistyön pelisäännöt:

- Suunnitelkaa toimintaa yhdessä kulttuurikohteiden kanssa.
- Vapaaehtoiset kannattaa kutsua avajaisiin ja tutustumaan uusiin näyttelyihin.
- Yhteistyöstä kannattaa laatia sopimus.

Kulttuuriluotsitoiminnan verkkosivuilla on materiaalipankki, josta löytyy esimerkkejä sopimuksista.

SUOSITUS: Luotsilla on aina luotsatessaan maksuton sisäänpääsy kohteisiin. Luotsattavat pääsevät kohteisiin maksutta tai alennettuun hintaan luotsin seurassa.

Haetaanko kotoa vai tavataanko kohteessa?

- Kun toiminnan kohteet on päätetty, on hyvä linjata, haetaanko asiakkaat kotoa.
- Kulkeeko vapaaehtoinen asiakkaan kanssa taksilla tai julkisilla?
- Voitteko tehdä yhteistyötä kotihoidon kanssa?

Mahdollisuuksia luotsauskeikkojen sopimiseen:

- Luotsitoiminnan koordinaattori ottaa puhelut vastaan.
- Luotsauskeikkojen välitys toimii yhdessä muun vapaaehtoistoiminnan välityksen kanssa.
- Vapaaehtoiset koulutetaan välittämään luotsauspyyntöjä.
- Välitys voi olla auki virka-aikaan tai ainoastaan sovittuina aikoina.
- Luotsauspyynnöt voi tehdä puhelimitse tai sähköpostitse. Voitte käyttää myös digitaalisia sovelluksia.
- Vapaaehtoinen voi sopia keikan myös itsenäisesti, mutta hänen tulee ilmoittaa se etukäteen koordinaattorille.

Kulttuuriluotsitoiminnan käynnistäminen

Vapaaehtoisten rekrytointi:

- Millaisia vapaaehtoisia etsitte? Miten heidät tavoittaa?
- Käyttäkää avuksenne eri viestintäkanavia: kaupungin tai järjestön oma tiedotus, paikallislehdet ja -radio, kirjaston ilmoitustaulut.
- Järjestäkää avoimia esittelytilaisuuksia.

Kulttuuriluotsin koulutukseen kuuluu:

- Vapaaehtoistoiminnan periaatteet
- Kulttuurikohteisiin tutustuminen: tilat, käytännöt ja reitit tutuiksi
- Pelisääntöjen sopiminen: luotsauskäytännöt, luotsi ei korvaa opasta
- Haastattelu ja vapaaehtoisen omat toiveet
- Sopimuksen allekirjoittaminen
- Kulttuuriluotsi voi aluksi tutustua luotsaamiseen toisen luotsin seurassa.

Jos toimintaa suunnataan tietyllä kohderyhmälle, esim. tukea liikkumiseen kaipaaville henkilöille, kannattaa järjestää kohderyhmän kohtaamiseen ja tukemiseen liittyvää koulutusta.

Asiakkaiden tavoittaminen:

- Lähettäkää medialle tapahtumakutsuja ja tiedota toiminnasta.
- Käykää kertomassa toiminnasta asiakkaille ja työntekijöille vapaaehtoisten kanssa.
- Sopikaa aluksi luotsauksia yhteistyökumppaneiden vetämille ryhmille ja kerhoille. Näin vapaaehtoiset pääsevät toiminnassa alkuun.
- Varmistakaa, että tieto toiminnasta ja varauksen yhteystiedot löytyvät helposti googlaamalla.
- Tehkää esitteitä ja mainosjulisteita ja vie niitä kulttuurikohteisiin ja esimerkiksi palveluyksiköihin.
- Osallistukaa erilaisiin tapahtumiin ja messuille, joissa voit kertoa toiminnasta.
- Etsikää sinnikkäästi ja muistakaa puskaradio!

Kulttuuriluotsitoiminnan valtakunnallinen Piski-logo on kaikkien kulttuuriluotsitoimintaa koordinoivien käytössä maksutta. Sopimus käytöstä tehdään Tampereen kaupungin Kulttuurikasvatusyksikkö TAITEn kanssa.

Hyviä vinkkejä vapaaehtoistoiminnan koordinointiin:

Kansalaisareena: www.kansalaisareena.fi

Toimeksi.fi: www.toimeksi.fi/kansalais-ja-yhdistystoimijoille/vapaaehtoistoiminta/

Taite
Kulttuurikasvatusyksikkö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kulttuuriluotsitoiminta käytännössä

Asiakas, ammattilainen tai omainen varaa vapaaehtoisen: asiakas on valinnut kohteen etukäteen tai luotsauskeikkaa välittävä henkilö auttaa valinnassa. Luotsausta sopiessa on hyvä sopia kuinka kauan luotsaus kestää ja varmistaa, kaipaako luotsattava tukea esimerkiksi liikkumiseen. Sovitaan, haetaanko asiakas kotoa vai tavataanko kohteessa

Luotsattavalle etsitään sopiva luotsi ja varmistetaan kohtaamispaikka ja luotsin etunimi.

Luotsi ja luotsattava tapaavat kohteessa sovittuun aikaan ja vierailevat kohteessa yhdessä.

Jos mahdollista, pyydä asiakkaalta palautetta!

HUOMIOITHAN sekä luotsattavan että luotsin yksityisyyden suojan keikkoja sopiessasi. Yhteystietoja ei jaeta kummallekaan osapuolelle. Toimitaan vain etunimillä.

Kulttuuriluotsitoiminta kaipaa jatkuvaa tukea:

- Järjestäkää vertaistapaamisia vapaaehtoisille
- Tilastoikaa toteutuneet keikat!
- Kuunnelkaa vapaaehtoisten ja asiakkaiden palautetta ja ideoita ja kehitä toimintaa niiden perusteella.
- Kysykää kokemuksia asiakkailta.
- Muistuttakaa tarvittaessa pelisäännöistä.
- Järjestäkää lisäkoulutuksia vapaaehtoisille

Tiedottaminen vapaaehtoisille:

- Tiedottakaa luotseille säännöllisesti ajankohtaisista asioista.
- Kutsukaa vapaaehtoiset avajaisiin tai näytöksiin ja järjestäkää mahdollisuuden mukaan tutustumisia näyttelyihin ja esityksiin.

Tämä materiaali on tuotettu osana OKM:n rahoittamaa ja Tampereen kaupungin Kulttuurikasvatustyksikkö TAITEn koordinoimaa Kulttuuriluotsitoiminnan valtakunnallista kehittämishanketta (2018-2019) yhdessä kulttuuriluotsitoimintaa koordinoivien kuntien, järjestöjen ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten kanssa. Kiitos kaikille materiaalin työstämiseen osallistuneille!

Materiaalin toteuttamisessa mukana:

Taite
Kulttuurikasvatustyksikkö

TAMPERE

Opetus- ja kulttuuriministeriö